

Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Drama Etkinlikleriyle Gerçekleştirilen Değerler Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi*

Ayşegül Oğuz Namdar¹

Murtaza Aykaç²

Sinem Çol³

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2021.004

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 30.01.2020

Düzeltilme 21.09.2020

Kabul 19.12.2020

Anahtar Sözcükler

Yaratıcı drama
Değerler eğitimi
Sınıf öğretmenleri

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapmakta olan toplam 27 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında gelişimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler sınıf öğretmenleri ile uygulama öncesi ve sonrasında yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu arabiliğiyle elde edilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorulara verilen yanıtlar içerik analizine tabi tutularak kodlama yöntemine başvurulmuştur. Oluşturulan kodlar toplanarak ortak yönleri bulunmuş ve böylece araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Belirlenen temalar altındaki kodlar birbirleriyle ilişkili biçimde açıklanarak yorumlanmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda sonuçlar ortaya konulmuştur. Çalışma sonucunda drama ile değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenlerin hem kişisel gelişimlerine hem de değerlerin içselleştirilmesi ve öğretilmesinde önemli katkı sağladığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak sınıf öğretmenlerine yönelik drama yöntemi ile değerler eğitimi uygulamaları yaygınlaştırılabilir.

* Bu araştırma TÜBİTAK-4005 Bilim ve Toplum Yenilikçi Eğitim Uygulamaları kapsamında desteklenen ve 18-25 Kasım 2017 tarihleri arasında uygulaması yapılan 117B239 proje numaralı "Yaratıcı Drama ile Sınıf Öğretmenlerine Değerler Eğitimi Uygulamaları" adlı projeden üretilmiştir.

1 Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çayeli-Rize, Türkiye. eposta: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6853-8507>

2 Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde, Türkiye. e-posta: murtazaaykac@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7204-0835>

3 Öğretim Görevlisi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye. eposta:sinemcol@yahoo.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7899-087>

Evaluation of Values Education Practices Carried Out with Drama Activities for Classroom Teachers

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2021.004

Article History

Received 30.01.2020

Revised 21.09.2020

Accepted 19.12.2020

Keywords

Creative drama

Values education

Classroom teacher

Article Type

Research paper

Abstract

The study aims to evaluate the values education practices carried out with drama activities for classroom teachers. The study group consisted of a total of 27 school teachers who work on Ministry of Education bound schools from the seven different geographic areas of Turkey. In this research, the developmental research method was used within the scope of qualitative research approach. The data related to the research were obtained through semi-structured interview form before and after the practices with classroom teachers. The evaluation of the data from the interview form answers was examined in order and evaluated through content analysis and coding method. By collecting the created codes, common aspects were found and thus, it was aimed to reach the themes that would form the outlines of the research findings. The codes under the themes identified were interpreted and explained in relation to each other and for the purpose of the research, the results are presented. As a result of this study, it has been observed that drama and values education practices have important contributions both in terms of personal development of teachers and in internalizing teaching values. Based on the research results, values education practices can be expanded with drama for classroom teachers.

Giriş

Günümüzde bilgi birikimindeki artış ve onun ortaya çıkardığı gereksinim sonucunda insanların bilgiye bakışı ve ona ulaşma süreçleri değişmiştir. İnsanlar hangi işi yaparsa yapsın işin gerekliliklerini yerine getirebilmek için kendilerini sürekli geliştirmek zorundadır. İnsanların kendisini geliştirme süreci içerisinde aldıkları eğitimin de devamlılığının sağlanması hem kendilerinin gelişimi hem de toplumun gelişimi açısından önemlidir. Bundan dolayı insanların yaşı ne olursa olsun eğitimin toplumun her kesimine ulaşması ve nitelikli bireylerin yetiştirilebilmesi için hayat boyu öğrenme önem kazanmıştır.

Hayat boyu öğrenme, bireylerin ve eğitimcilerin daha fazla bilgi edinmelerine ve becerilerini geliştirmelerine olanak tanıyan etkinlik ve araçlardan oluşur. Hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılım; bireylere, ailelere ve toplumlara kişisel, sosyal ve ekonomik yararlar sağlamaktadır. Yeni bilgi ve beceri edinimi, bireyler için daha iyi kişisel gelişim olanakları sunar (MEB, 2014). Bireylerin değişen dünya düzeni içerisinde beklentilerini karşılamak için yeni bir eğitim-öğretim modeli olarak ortaya çıkan hayat boyu öğrenme, çocukluktan emekliliğe olan yaşam döngüsü içerisinde öğrenimi kapsamaktadır (The World Bank, 2003). Dave (1976) de hayat boyu öğrenmeyi bireyin hem kendisi hem yaşadığı toplum için bir dizi öğrenme etkinlikleri ile yaşam döngüsünün niteliğini bilinçli ve sürekli olarak geliştirmesi olarak ifade etmiştir. Öğretmenlerin yaşam serüvenleri içerisinde sürekli kendilerini geliştirmelerinin önemini vurgulandığı hayat boyu öğrenme olgusu, günümüz dünyasındaki gereksinimleri karşılayan bir eğitim anlayışı kadar gelecekte de bireylerin gereksinim duyacağı bilgi birikimini kazandırmayı amaçlamaktadır (Coşkun, 2009).

Eğitimin temel hedeflerinden biri toplumun ortak değerlerini yeni yetişen nesillere aktarmak ve öğretmektir. Değişen değerlerin yerine uygun olan yeni değerler koymaktır (Hökelekli, 2011). Değerler, ideal olarak toplumun bütün bireyleri tarafından benimsenen, süreklilik gösteren normatif yargılar olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşıma göre, değerler temel normlardır (Turan ve Aktan, 2008). Değerler, bireylerin inançlarını, duygu ve düşüncelerini etkileyerek tercih ve davranışlarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Güven, 2014). Değer; bir kimsenin çeşitli insanları, insanlara ait nitelikleri, istek ve beklentileri, davranışları değerlendirirken başvurduğu bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Güngör, 2010). Bireylerin değerleri benimseyerek yaşamlarına yansıtılmaları sürecinde de öğretmenlere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Öğretmen, hayat boyu öğrenme sürecinde öğrenenlere iyi bir model olmanın yanı sıra, öğrenme sürecinde çok güçlü bir motivasyon kaynağı olmalıdır. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir (Arslan, 2011). Öğretmen; evrensel ve ulusal değerlere önem veren, karşılaşılan problemlere çözüm önerileri getirebilen, milli eğitimin ve uzmanlık alanı ile ilgili programların amaçlarına hâkim, her bireyin gereksinimlerini ve gelişim özelliklerini dikkate alarak davranışa dönüştürebilen, öğrenmeyi öğrenebilen bireyleri yetiştirmekle görevlendirilmiştir (MEB, 2006). Okullarda uygulanan değerler eğitimi programının etkili olabilmesi için; öğretmenlerin değerler eğitimi ile ilgili konularda kendilerini yenilemeleri, karşılaşılabilecekleri sorunların çözümüne yönelik stratejiler ve beceriler geliştirmeleri gerekmektedir (Ekşi ve Katılmış, 2016). Günümüzde değerlerin bireylere kazandırılması süreci her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Demokratik bir toplumun yaşayabilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi için değerler eğitimi çok önemli ve gereklidir. Değerler eğitiminde geleneksel uygulamalar yerine, çağdaş öğretim yaklaşımlarından,

yöntem ve tekniklerden yararlanılması gerekir. Özellikle yaratıcı dramanın öğrencilere toplumsal değerleri kazandırmada etkili yöntemlerden birisi olduğu söylenebilir.

Eğitimde yaratıcı drama, toplumsal değişimlerin çok hızlı yaşandığı günümüzde, değerleri içselleştiren, yeni ve özgün düşünceler üreten bireylerin yetiştirilmesinde önemli işleve sahip olabilir. San (2006) yaratıcı dramayı, “doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği ‘oyunsu’ süreçlerde anlamlandırması, canlandırması” biçiminde tanımlamaktadır. Yaratıcı drama öğrencilerin yaparak, yaşayarak değerleri kendi yaşantılarıyla ilişkilendirerek öğrenmelerini sağlayabilir.

Bireyler, bilgi ve deneyimlerini gerçek dünyada içinde oluşturulan kurgusal ortamda hayali bir dünya oluşturmak için kullanmakta ve dramada yapılandırdıkları rolleri tasarlarlarken olayları ve ilişkileri birbiri arasında bağlantı kurarak incelemeyi öğrenmektedirler (O’Neil ve Lambert, 1991). İnsanlar kendilerine saygı duymaya başladıklarında başkalarına da saygı duymaları beklenebilir. İnsanlar eğer başkalarına saygı gösterirlerse, başkalarından da saygı görürler (Tillman, 2000). Toplumsal değişimlerin çok hızlı yaşandığı günümüzde eğitimde yaratıcı drama, bireyin hoşgörülü, demokratik ve yaratıcı bir kişilik geliştirmesi, bağımsız düşünebilmesi, olaylara çok yönlü bakabilmesi, kendini tanıması, yeni ve özgün düşünceler üretmesinde önemli bir işleve sahiptir.

Yaratıcı drama yönteminin bireylerin toplumsallaşma sürecinde ve değerlerin öğretilmesinde önemli katkılarının olduğu söylenebilir (Çelik ve Aykaç, 2017; Demirtaş, 2019). Bireyler, drama etkinlikleri içerisinde doğaçlama ve rol oynama gibi teknikler ile sürece etkin olarak katılarak, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade ederek, gözlem yaparak ve deneyerek bilgilere kendi ulaşır, bu şekilde değerlerin öğrenilmesi hem daha kalıcı ve daha kolay olabilir. Bütün bu açılardan değerlendirildiğinde, toplumu oluşturan bireylere kişilik kazandırmada eğitim etkinlikleri toplumsal ve evrensel değerler kazandırmayı amaçlar. Adalet, sorumluluk, sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma, empati, çevre-doğa, sağlık, özgüven, güven, nezaket kuralları, doğruluk, birlik-beraberlik, bir arada yaşama, toplumun değer yargılarını benimseme gibi konular değer eğitimi içinde verilebilir. Yaratıcı drama, bir yöntem olarak sahip olduğu teknikleri de kullanarak değerlerin bireylerde davranış haline dönüşmesine olanak sağlayabilir.

Çocuklar değerleri öğrenmeye yaşamın ilk yıllarında başlamaktadırlar. Başlangıçta değerleri, aileden sonrasında da medya, akran grupları, oyun grupları, yerel topluluklar ve diğer kurumlardan öğrenmektedirler. Çocuklar ilkokula başladıklarında okul öncesindeki yaşantılarından farklı değerlerle karşı karşıya gelmektedirler. Bu süreçte okulun iki rolü bulunmaktadır; toplumda o anda geçerli olan değerlerin geliştirilmesi için hali hazırda başlamış olan süreçte çocukların değerlerinin yapılandırılması ve desteklenmesi; ikincisi ise bu değerleri kullanmaları için öğrencilere yardımcı olmaktır (Halstead ve Taylor, 2000). Okullarda yapılan değer eğitimi, ailede kazanılan değerlerin pekiştirileceği, bu değerlerin toplumsal olarak kabul edilen değerlerle harmanlanacağı ve toplumsal değerlerle birlikte evrensel değerlerin de kazanılacağı bir eğitim sürecini tanımlamaktadır (Çelik ve Aykaç, 2017). Ailede başlayan değerler eğitimi okullarda devam eder. Ailede etkili olarak verilen bu eğitimin okulda da aynı şekilde devam etmesi için davranışlar ve tutumlar arasında tutarlılık olması gerekmektedir (Senek, 2018). Bu yönüyle okullar toplumun değerlerinin oluşturulması, korunması ve değiştirilmesinde en etkili kurumlardan biridir. Bu kurumun da en önemli mihenk taşı olan sınıf

öğretmenleri çocukların değerleri gözlem yoluyla kazanabilmeleri için gerekli olan sınıf ortamını yaratmalıdır, çocukta olumlu değer gelişimi için öğretme-öğrenme süreçlerini düzenlemelidir, sınıf içinde doğru sınıf yönetim yaklaşımını kullanmalı ve sahip olduğu değer, tutum ve davranışlarla çocuklara model olmalıdır.

Değerler bireylerin karakter ve kişiliklerini oluşturan en temel yapıdır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde davranışların temelini oluşturan değerler, çocukların davranışlarına yön verir. Değerlerin çocuklara aktarılmasında sınıf öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Bu yönüyle çalışmada, sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problemlere yanıtlar aranmıştır:

1. Gerçekleştirilen drama uygulamalarına yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlere göre değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?
3. Öğretmenlerin değerler eğitiminde karşılaştığı güçlükler nelerdir ve verilen eğitimin güçlükleri aşmadaki etkisi nedir?
4. Öğretmenlerin değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanımına yönelik görüşlerindeki değişim nasıldır?
5. Öğretmenlerin değerler eğitimini verebilmek için yaratıcı dramayı kullanmaya yönelik önerileri nelerdir?

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında gelişimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Gelişimsel araştırmalar bireylerin yaşamlarının farklı zamanlarında bir konu, durum, olgu ve olaylar hakkında duygu, düşünce, davranışlarındaki değişimleri ve gelişmeleri incelemek amacıyla yapılır (Şahin Çakır, 2019). Çalışma kapsamında sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen drama ile değerler eğitimi uygulamalarının hayat boyu öğrenme bağlamında değerlendirilmesi ve gelişmelerinin incelenmesi amaçlandığı için bu yöntem tercih edilmiştir. Bu bağlamda, belirlenen ölçütlere göre seçilen sınıf öğretmenlerine yönelik 18-25 Kasım 2017 tarihleri arasında yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış değerler eğitimi uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte empati, yardımlaşma, dürüstlük, saygı, dayanışma, hoşgörü ve sevgi değerleri, her biri farklı oturma düzenlerinde yaratıcı drama yöntemiyle proje ekibi tarafından işlenmiştir. Günlük program 09.00-17.45 arasında uygulanmıştır. Uygulamanın birinci gününde katılımcılar konaklama mekanına yerleşmişlerdir. İkinci gün tanışma, iletişim ve etkileşim çalışmaları yapılmıştır. Üçüncü gününde yaratıcı drama ile saygı değeri, drama ve çocuk edebiyatı, yaratıcı drama yöntemi ile planlama çalışmaları yapılmıştır. Dördüncü gün doğruluk, iş birliği, yardımlaşma, ritim çalışmaları konuları işlenmiştir. Beşinci gün empati, hoşgörü, sevgi, yaratıcı drama yöntemi ile planlama uygulamaları yapılmıştır. Altıncı gün saygı, ritim çalgılarıyla düzenlemeler işlenmiştir. Yedinci gün ders planlarının sunumu, performans gösterimine hazırlık, öğretim materyallerinin sunumu yapılmıştır. Sekizinci gün genel değerlendirme, performans gösterimleri ile uygulama süreci tamamlanmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

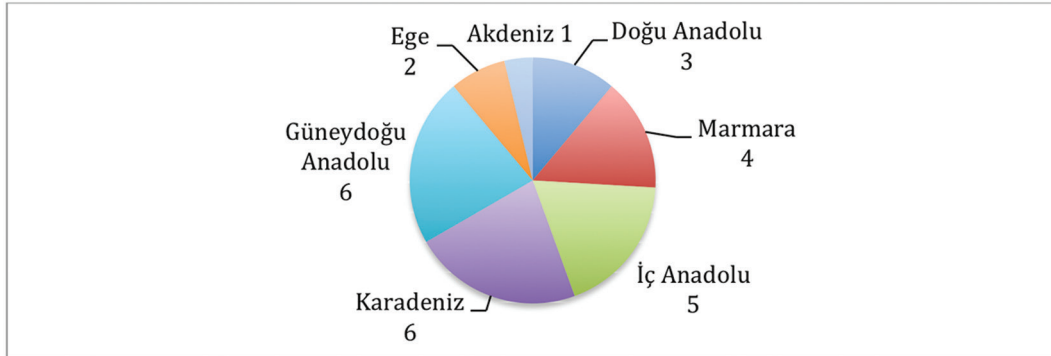
Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde önceden belirlenen kriterleri üzerinde taşıyan

tüm durumların araştırma kapsamına girebileceğini ifade etmektedir. Burada söz edilen ölçütler araştırmacı tarafından belirlenebilir veya daha önceden var olan ölçütler kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Proje katılımcı sayısı öncelikli olarak 30 olarak belirlenmiştir. Ancak asil listede olan katılımcılardan 6 tanesi izin alamadığı gerekçesiyle projeye katılamayacağını belirtmiştir. Yedek listeden alınan 6 kişi ile asil katılımcı sayısı tekrar 30'a ulaşmış olmasına rağmen 3 katılımcı etkinlik başlama tarihinden bir gün önce (17 Kasım 2017) projeye katılamayacağını belirtmiştir, bunlardan bir tanesi özel sebeplerden dolayı katılamamıştır. Bu yüzden yedek listesinden katılımcılar tek tek aranmış, Rize'den bir katılımcı izin sorunu yaşamadan projeye katılmıştır. Bu nedenle etkinliğe toplam 27 öğretmen katılmıştır. Asil listedeki bütün katılımcılar proje öncesi son gün tek tek bizzat proje yürütücüsü tarafından aranmıştır.

Proje başlangıcında 30 katılımcının 15'i erkek 15'i kadın olacak şekilde, farklı yaş ve mesleki tecrübelere sahip olarak belirlenmiştir. Başvuru formu Google Anketler üzerinden online olarak toplanmıştır. Çeşitli tipteki okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden seçim yapılmıştır. Aynı ilden birden fazla katılımcı seçilmemesine özen gösterilmiştir. Katılımcılar seçilirken 7 coğrafik bölgeden seçim yapılmıştır. Katılımcıların çeşitli yaş gruplarından olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcıların bölgelere göre dağılımı Grafik 1'de gösterilmiştir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu, TÜBİTAK 4005-Bilim ve Toplum Yenilikçi Eğitim Uygulamaları kapsamında desteklenen 117B239 kodlu "Yaratıcı Drama ile Sınıf Öğretmenlerine Değerler Eğitimi Uygulamaları" başlıklı projeye Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden katılan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapmakta olan 14'ü erkek, 13'ü kadın olmak üzere toplam 27 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Bölgelere ve cinsiyete göre eşit dağılım olacak şekilde öğretmenler seçilmiş ancak bazı öğretmenlerin katılamama durumları göz önünde bulundurularak yedek listeden de seçim yapma yoluna gidilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin coğrafi bölgelere göre dağılımı Grafik 1'de verilmiştir:

Grafik 1. Katılımcıların Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

Grafik 1'de katılımcıların bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Her bölgeden farklı sayıda başvuru yapıldığından dolayı her bölgeden alınan katılımcı sayısı birbirine eşit değildir, ancak her bölgeden gelen başvuru doğrultusunda adil dağılım yapılmıştır. Buna göre Ege bölgesinden 2, Akdeniz bölgesinden 1, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 3, Marmara Bölgesi'nden 4, İç Anadolu Bölgesi'nden 5, Karadeniz Bölgesi'nden 6, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 6 sınıf öğretmeni projeye katılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış bir görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan form hazırlanırken öncelikle araştırma konusu ile ilgili alan yazın ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından değerler kavramı, değerlerin ilköğretim derslerinin öğretiminde kullanımı ve yaratıcı drama ile değerlerin oluşturulmasına yönelik 10 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Hazırlanan soruların araştırmanın amacına uygunluğunu belirlemek için uzman görüşüne başvurulmuş, bu amaçla sorular ölçme ve değerlendirme, program geliştirme ve yaratıcı drama uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hazırlanan sorulardan bazılarının birbirine benzediği veya aynı amaca hizmet ettiği gerekçesiyle beş soru formdan çıkartılarak forma son hali verilmiştir. Görüşler her katılımcıdan bireysel olarak görüş formu aracılığıyla yazılı olarak alınmıştır. Uygulama öncesi ve uygulama sonrasında kullanılan bu görüş alma formunda yer alan sorular aşağıda sunulmuştur:

1. Aldığınız bu eğitim hakkında neler düşünüyorsunuz? Beklentileriniz karşılandı mı?
2. Değerler eğitiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılabilir? Nedenleriyle açıklayınız.
3. Değerler eğitimindeki uygulamalarda karşılaştığınız güçlükler var mı? Varsa çözüm önerileriniz nelerdir?
4. Değerler eğitiminde yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanır mısınız? Nedenleriyle açıklayınız.
5. Yaratıcı drama ile değerler eğitiminin geliştirilmesi için neler önerirsiniz?

Verilerin Analizi

Görüşme formunda sorulara verilen yanıtların sırayla incelenmesi sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizinde amaç toplanan verileri açıklayabilecek ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılır ve mantıklı bir biçimde düzenlenerek temalaştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında yazıya aktarılmış ve oluşan veriler birkaç kez satır satır okunarak kodlamalar iki araştırmacı ve bir bağımsız kodlayıcı tarafından yapılmıştır. Kodlama sürecinde sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilen kelime ve kavramlar kullanılmaya çalışılmıştır. Ancak bazı durumlarda sınıf öğretmenlerinin kullandığı kelime ve kavramlar bu süreçte yetersiz kalmıştır. Bu durumda araştırmacılar, düşünceyi en iyi ifade edebilecek kavramı belirlemiştir. Oluşturulan kodlar toplanarak ortak yönleri bulunmuş ve böylece araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Belirlenen temalar altındaki kodlar birbirleriyle ilişkili biçimde açıklanarak yorumlanmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda sonuçlar ortaya konmuştur (Maykut ve Morehouse, 1994). Öğretmenlerin görüşlerini olduğu gibi yansıtmak için ön ve son görüşme formlarından doğrudan alıntılara yer verilerek yapılan analizler desteklenmiştir. Etik ilkeler doğrultusunda öğretmenlerin isimleri gizli tutulmuştur. Sınıf öğretmenleri Ö1, Ö2, Ö3,... Ö27 kodları ile kodlanmıştır. Ayrıca çalışmada ön görüşme ve son görüşme formlarından elde edilen veriler bulunduğu sınıf öğretmenlerinin görüşleri ifade edilirken öğretmenlere verilen kodun sonuna ön görüş için 'ÖG', son görüş için ise 'SG' kısaltmaları eklenmiştir. Örneğin Ö6 kodlu sınıf öğretmenin uygulama öncesindeki görüşü belirtilirken Ö6ÖG, son uygulama için ise Ö6SG kodları kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmanın nitel verilerinin geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak için katılımcı teyidi alınmıştır. Nitel araştırmalarda çoklu kodlayıcı kullanılması ve kodlayıcılar arasında uyumun olması güvenilirliği arttıran bir detaydır (Creswell, 2007). Araştırma kapsamında üç farklı kodlayıcı tarafından kodlamaların yapılması istenmiştir. Ayrıca araştırmanın her aşamasında üç alan uzmanının değerlendirmesi alınmıştır. Araştırmada kapsam geçerliği bakımından araştırma soruları uzman görüşüne sunulmuştur. Sorular görüşler doğrultusunda düzenlenmiştir. Verilerin analizi aşamasında üç farklı kodlayıcı ayrı ayrı görüşme dökümlerini incelemiş ve kodlamışlardır. Kod güvenilirliği belirlemek için Güvenirlik= Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100 formülü kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 2015). Uyum yüzdesinin %89 olduğu belirlenmiştir. Uyum yüzdesinin %70 ve üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenirlilik sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bulgular

Sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen drama ile değerler eğitimi uygulamalarının hayat boyu öğrenme bağlamında değerlendirilmesinin amaçlandığı bu çalışmada verilerin analizi ile ortaya çıkan bulgular her bir araştırma problemine göre tablolar halinde sunulmuştur. Tablolarda sunulan verilerde sınıf öğretmenleri bir konu ve kavramla ilgili olarak birden fazla kez görüş belirttikleri için yüzdelik değerler %100'ün üzerinde değerlere ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamaları eğitimine yönelik beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma durumları nelerdir?" sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1. Öğretmenlerin yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamaları eğitimine yönelik beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma durumları

Beklentiler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Dramayı yöntem olarak kullanmak	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, 13, Ö15, Ö18, Ö20, Ö23, Ö26	12	44,44	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, 24, Ö26, Ö27	23	85,18
Yaratıcı dramayı sevdirmek	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö18, Ö22, Ö24, Ö26	11	40,74	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27	20	74,07
Yeni bilgiler edinip kendini geliştirmek	Ö4, Ö5, Ö7, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö21, Ö25, Ö27	11	40,74	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26	19	70,37
Çocukların kendini ifade etmesine yardımcı olmak	Ö1, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö12, Ö17	7	25,92	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27	17	62,96
Meslektaşlarını bilgilendirmek	Ö3, Ö6, Ö11, Ö13, Ö17, Ö21, Ö24	7	25,92	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö16, Ö17, Ö19, 21, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27	15	55,55

Tablo 1’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamalarına yönelik beklentilerine ilişkin olarak uygulama öncesinde dramayı yöntem olarak kullanmayı (f=12) vurgulamışlardır. Bazı sınıf öğretmenleri ise yaratıcı dramayı sevdirmeye ve yeni bilgiler edinip kendini geliştirme (f=11), çocukların kendini ifade etmesine yardımcı olma ve meslektaşlarını bilgilendirme (f=7) olarak ifade etmişlerdir. Uygulama sonrasında sınıf öğretmenlerinin beklentilerinin karşılanma durumlarına göre görüşleri incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin kodlara yönelik ifade sayısında önemli bir artış görülmüştür. Özellikle sınıf öğretmenleri dramayı yöntem olarak kullanma (f=23), yaratıcı dramayı sevdirmeye (f=20), yeni bilgiler edinip kendini geliştirme (f=19), çocukların kendini ifade etmesine yardımcı olma (f=17) ve meslektaşlarını bilgilendirmeye (f=15) ilişkin ifadeleri kullanmışlardır. Bu bulgular, sınıf öğretmenlerinin beklentilerinin önemli ölçüde karşılandığı biçiminde yorumlanabilir. Bu soruya yönelik bazı sınıf öğretmenlerinin ifade örnekleri aşağıda sunulmuştur:

“Öğrenciyi eğitim sürecine daha fazla dâhil edebilmeyi sağlamaya yönelik bir beklentim var. Bu şekilde daha öğrenci merkezli ve daha fazla yaparak-yaşayarak öğrenme ortamı oluşturabilmek.” (Ö6ÖG)

“Bu eğitimin bana katkısı oldukça fazla oldu. En önemli yansımaları sınıfımda olacak tabii ki. Yaratıcı dramayı yöntem olarak kullanmanın yanında meslektaşlarıma da önerilerim olacak.” (Ö6SG)

“Etkinlik temelli katılımlarda yaratıcı drama yöntemi ile değerler eğitimi konusunda kendimi geliştirmek istiyorum. Ayrıca yaratıcı dramadan en önemli beklentim öğrencilerime daha faydalı bir biçimde dramayı nasıl sevdirim.” (Ö9ÖG)

“Aldığım yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamaları bana çok şey kattı. Öğrendiğim ilke ve yöntemleri ve tabii ki yaratıcı dramayı etkili bir biçimde sınıfımda uygulayacağımı düşünüyorum.” (Ö9SG)

“Yaratıcı drama yöntemi ile hem değerler eğitimini sıkıcı olmaktan çıkarabileceğimi hem de diğer dersleri de daha eğlenceli hale getireceğimi düşünüyorum. Çocuklar mutlu oldukça ben de daha mutlu olacağım. (Ö10SG)

“Bu eğitimde değerleri nasıl daha eğlenceli ve etkili bir biçimde çocuklara verebileceğim noktasında etkinlikler öğrenebilmek.” (Ö10ÖG)

“Yaratıcı drama ile değerleri oyunlar ve doğaçlama etkinlikler ile çok eğlenceli bir biçimde verebileceğimi düşünüyorum. Muhtemelen diğer derslerimde de bu etkinlikleri kullanırım.” (Ö10SG)

“Hem mesleki yeterlilik anlamında hem de insani olarak değerleri daha fazla özümseyen ve değerleri drama yoluyla hissettirebilen biri olarak çıkmayı düşünüyorum.” (Ö12ÖG)

“Kesinlikle beklentilerimi karşılayan bir çalışma oldu. Drama konusunda kendimi çok daha donanımlı hissediyorum.” (Ö12SG)

“Kişilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine yardımcı olmak. Bunu yaparken de değerleri özümsetip, duyarlı insanlar yetiştirmek.” (Ö16ÖG)

“Yaratıcı drama içerisinde oyun, doğaçlama, rol oynama ve canlandırmalar ile birlikte çocukların kendilerini çok daha iyi ifade edeceklerdir. Ayrıca enerjilerini atan çocuk mutlu bir birey olarak arkadaşları ile de iyi geçinecektir. (Ö16SG)

“Beklentim bana farklı bakış açıları ile değerlerimizin yaşamda daha etkili davranışlara dönüştürülmesinde köprü olmasıdır.” (Ö19ÖG)

“Bu seminer de birçok alanında uzmanla çalıştık. Beklentilerimin çok üzerinde ceplerimi doldurarak buradan ayrılacağım. Her şeyi uygulama içerisinde öğrenmek, meslektaşlarımın deneyimlerinden yararlanmak keyifliydi. Çocuklarında bu etkinliklerle hem değerleri içselleştirerek öğrenebilir hem de kendilerini daha iyi ifade edebilirler.” (Ö19SG)

“Değerler eğitimi kavram olarak son dönemde milli eğitimin müfredatında sıkça yer almaktadır. Hatta ilk defa mahalli hizmet içi seminerler düzenlenmektedir. Yetişkinlerle çalışan bir eğitimci olarak ben, yetişkinlerin yönlendirilmesinde alacağım eğitimin etkili olacağını düşünüyorum.” (Ö20ÖG)

“Drama gibi yöntemler ile insanlar birbirileri ile etkileşim içerisinde öğrenebilirler. Bu yüzden dramanın mutlaka eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Seminerlerde ve yakınımnda olan meslektaşlarıma burada öğrendiklerimi mutlaka paylaşacağım.” (Ö20SG)

Veri toplama aracında bulunan sorulardan biri öğretmenlerin değerler eğitiminde hangi yöntem ve tekniklerin kullanılabilmesine ilişkin görüşlerini içermektedir. Bu bağlamda ‘Değerler eğitiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılabilir? Nedenleriyle açıklayınız’ sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerine göre değerler eğitiminde kullanılacak yöntem ve teknikler

Yöntem ve Teknikler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Yaratıcı drama	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23, Ö24, Ö27	15	55,55	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27	26	96,29
Doğaçlama, rol oynama	Ö2, Ö6	2	7,40	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27	20	74,07
Donuk İmge	Ö2	1	3,70	Ö2, Ö9, Ö20 Ö25, Ö26	4	14,81
Örnek Olay	Ö1, Ö2, Ö6, Ö10, Ö26	5	18,51	Ö1, Ö6, Ö8, Ö15	4	14,81
Altı Şapka Düşünme Tekniği	Ö1, Ö12, Ö20, Ö26	4	14,81	Ö1, Ö9, Ö15	3	11,11
İstasyon	Ö1, Ö3, Ö4	3	11,11	Ö3, Ö16, Ö14	3	11,11
Beyin Fırtınası	Ö4, Ö6, Ö22	3	11,11	Ö1, Ö6, Ö22	3	11,11
Pantomim	Ö9	1	3,70	Ö6, Ö9, Ö18	3	11,11
Düz Anlatım	Ö27	1	3,70	Ö5, Ö27	2	7,40
Akvaryum	Ö3	1	3,70	-	-	-
Proje Temelli Öğrenme	Ö21	1	3,70	-	-	-
Gösterip Yaptırma	Ö11	1	3,70	-	-	-

Tablo 2’de sınıf öğretmenlerine göre değerler eğitiminde kullanılacak yöntem ve tekniklere ilişkin görüşler incelendiğinde, yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, sekiz öğretmenin uygulama öncesinde, değerler eğitiminde kullanılacak yöntem ve teknik

belirtmedikleri bunun yerine yaparak yaşayarak öğrenmeyi tercih ettikleri, görülmektedir. Uygulama sonrasında ise bu sayının bire düştüğü görülmüştür. Tablo 2'ye göre, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde kullanılabilir yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri 8 temada toplanmıştır. Değerler eğitiminde kullanılabilir yöntem ve tekniklere ilişkin uygulama öncesinde en fazla (f=15) sınıf öğretmeni yaratıcı dramayı kullanacağını ifade ederken uygulama sonrasında neredeyse tüm öğretmenler tarafından yaratıcı dramanın kullanılabilirliği belirtilmiştir. Uygulama öncesinde doğaçlama ve rol oynama (f=2) olarak ifade eden sınıf öğretmenlerinin oranının uygulama sonrasında önemli oranda (f=20) arttığı görülmektedir. Bazı sınıf öğretmenleri ise değerler eğitiminde kullanılabilir yöntemlere ilişkin uygulama öncesi örnek olay (f=5), altı şapka düşünme tekniği (f=4), istasyon (f=3), beyin fırtınası (f=3), pandomim, düz anlatım, akvaryum, proje temelli öğrenme, gösterip yaptırma (f=1) ifade etmiştir. Uygulama sonrasında ise donuk imge ve pandomim tekniklerine ilişkin frekans değerlerinde biraz artış olmuştur. Bu soruya yönelik sınıf öğretmenlerinden bazılarının görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Çalıştığım kurumda değerler eğitimi zorunlu bir ders. Kullandığım yöntem ve teknik; istasyon çalışması, akvaryum tekniklerini kullanıyoruz. Sınıf içi istasyon tekniğini kullanmamızın sebebi öğrencilerimin iş birliği içinde çalışmasını ve yetişmiş oldukları farklı sosyo-kültürel düzeydeki ailelerine göre o değeri o öğrenci nasıl yorumluyor diye tüm öğrenciler fikir sunuyor.” (Ö4ÖG)

“Aldığım bu eğitim de öğrendiğim yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama, donuk imge gibi yöntem ve teknikleri hem değerlerin öğretiminde hem de diğer derslerimde sıkça kullanacağımı düşünüyorum.” (Ö4SG)

“Eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler çok fazladır. Sınırlamak mümkün değildir. Kaldı ki biz eğitimciler literatüre girmemiş pek çok yöntem ve teknik kullanırız.” (Ö13ÖG)

“Değerlerin öğretiminde yaratıcı drama, pandomim, donuk imge ve doğaçlama gibi tekniklerden sıkça yararlanılmalıdır.” (Ö13SG)

“Yaratıcı dramayı kullanabiliriz.” (Ö16ÖG)

“Yaratıcı drama, doğaçlama ve rol oynamanın derslerde ve değerlerin ve toplumun kültürel değerlerinin aktarılmasında çok önemli olacağını düşünüyorum. Çünkü verilen durumlara ilişkin çocuklara verdiğimiz rolleri doğaçlayarak ve rol oynayarak yaparsa yaşantıya dönüşür. Yani yaparak ve yaşayarak öğrenir. Kültürel değerlerde ancak çocuklara böyle aktarılabilir.” (Ö16SG)

Veri toplama aracında yer alan diğer bir soru ise öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin sorulmuştur. “Değerler eğitimindeki uygulamalarda karşılaştığınız güçlükler var mı?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştığı güçlükler ve verilen eğitimin bu güçlükleri aşmadaki etkisi

Güçlükler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Öğretmenlerin bilgi eksikliği	Ö2, Ö14, Ö16, Ö19	4	14,81	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö16, Ö19, Ö22, Ö23, Ö24	14	51,85
Süre yetersizliği	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, 24, Ö25, Ö27	15	55,55	Ö16, Ö19, Ö20, Ö22, Ö25	5	18,51
Mekân eksikliği	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö25, Ö27	14	51,85	Ö2, Ö9, Ö12, Ö15, Ö20	5	18,51
Değerlerin soyut olması	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö24, Ö26, Ö27	14	51,85	Ö4, Ö9, Ö10, Ö21, Ö26	5	18,51
Sınıfların kalabalık olması	Ö3, Ö5, Ö8, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18, Ö21, Ö22, Ö25, Ö27	11	40,74	Ö8, Ö13, Ö19, Ö25	4	14,81
Katılım isteksizliği	Ö2, Ö5, Ö9, Ö10, Ö13, Ö15, Ö17, Ö18, Ö23, Ö24, Ö26	11	40,74	Ö10, Ö19, Ö24, Ö26	4	14,81
Konuların uygun olmaması	Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13, Ö17, Ö19, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27	11	40,74	Ö4, Ö13, Ö19, Ö27	4	14,81
Değerlerin ciddiye alınmaması	Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö18, Ö20, Ö27	7	25,92	Ö7, Ö22	2	7,40
Müfredatın yoğun olması	Ö2, Ö5, Ö12, Ö16, Ö18, Ö19, Ö25	7	25,92	Ö5, Ö18	2	7,40

Tablo 3 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştığı güçlükler noktasında bilgi eksikliğini ifade eden sınıf öğretmenlerinin sayısının uygulama öncesinde düşük olduğu, uygulama sonrasında ise yarısından fazlası tarafından belirtildiği görülmektedir. Değerler eğitiminde karşılaşılan diğer güçlükler bakıldığında sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmı uygulama öncesinde birçok güçlükle karşılaştığını ifade ederken uygulama sonrasında bu güçlüklerle ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değiştiği görülmüştür. Uygulama öncesi süre yetersizliğini sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlası (f=15) ifade ederken uygulama sonrası sadece (f=5) beşte biri dile getirmiştir. Uygulama öncesinde sınıfların kalabalık olması, katılım isteksizliği ve konuların uygun olmaması (f=11) güçlük olarak belirtilirken uygulama sonrasında ise öğretmenlerin sadece altıda biri tarafından dile getirildiği görülmüştür. Bu soruya yönelik sınıf öğretmenlerinden bazılarının görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Değerler eğitiminde karşılaşılan güçlükler konunun soyut olması ve somut işlemler dönemindeki çocukların algılaması zordur.” (Ö1ÖG)

“Aldığımız drama ile değerler eğitimi uygulamalarında daha verimli ve etkili kullanabileceğimizi gördüm.” (Ö1SG)

“Değerler eğitiminin yaratıcı drama yöntemi uygulama atölyesi olmalı, okullara ek bina yapılmalı, kentsel dönüşüm yapılırken belediyelerin imar planlarında okul, atölye ve spor komplekslerine yer verilmesi gerekir.” (Ö2ÖG)

“Değerler eğitiminde yaratıcı drama yöntemini kullanırken mekân sıkıntısı yaşayacağız. En önemli sıkıntı ise yaratıcı drama yönteminin bazı öğretmenlerin kullanmaması bu konuda

öğretmenlerin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlere bu konuda ciddi uygulamalı eğitimler verilmeli.” (Ö2SG)

“Öğrencilerin bu yönteme yabancı olması yeterli süre bulunmaması müfredatın çok yoğun olması önemli bir sorun olarak görülebilir.” (Ö5ÖG)

“Bu eğitimden sonra süreç iyi planlanırsa herhangi bir güçlükle karşılaşabileceğimi sanmıyorum.” (Ö5SG)

“Öğretmenler üzerindeki geleneksel ön yargıyı kırmak zor, öğretmenler olarak kendimizi çok fazla geliştirmiyoruz. Az bilgiyle çok konuşuyoruz. Öncelikle bilgi eksikliğini aşmamız gerekiyor.” (Ö13ÖG)

“Yeni şeyler hazırlama noktasında yaratıcı olmadığımı hissediyorum. Bu yüzden yeni etkinlik geliştirme konusunda eksik olduğumu düşünüyorum. Bu etkinliklere daha fazla katılırsak bu sorunu çözebiliriz.” (Ö13SG).

“Değerlerin bazen havalarda kaldığı evrensel manada karşılıksız kaldığı konusunda endişeler taşıyorum. Bu yüzden eğitimin çocuklara yeterince etkilemediğini düşünüyorum. Önerim ise sevgiyi değerinde göze sokmaktansa panolarda süslü kâğıtlarla zihne sokmalıyız yaşam boyu hayatına yön versin diye.” (Ö16ÖG)

“Üretilen değerın eğitiminde, planlama, kurgu ve uygulama aşamasında güçlükler yaşıyordum. Ama bu bir haftalık eğitim sürecinden sonra kafamda birçok sorunun cevabını buldum.” (Ö16SG)

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamaları kapsamı görüşlerine yer verilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine ilişkin genel olarak görüşleri de sorulmuştur. Bu bağlamda sorulan “Yaratıcı drama yöntemi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik görüşlerindeki değişim

Görüşler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Uygulanabilecek etkili bir yöntem	Ö2, Ö5, Ö16, Ö18, Ö19, Ö22	6	22,22	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27	21	77,77
Yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama	Ö3, Ö4, Ö11, Ö13, Ö23	5	18,51	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, 11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27	19	70,37
Aktif katılımı ve kalıcı öğrenmeyi sağlama	Ö3, Ö9, Ö11, Ö15, Ö22	5	18,51	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö25, Ö26, Ö27	17	62,96
Eğlendirici bir yöntem	Ö5, Ö8, Ö11, Ö23	4	14,81	Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26	15	55,55

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik görüşlerindeki değişim (Devamı)

Görüşler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Doğaçlama ve canlandırma	Ö6, Ö10, Ö13, Ö24	4	14,81	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö26	15	55,55
Soyutu somuta dönüştürme	Ö3, Ö6, Ö10	3	11,11	Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18, Ö23, Ö27	11	40,74
Oyun temelli bir yöntem	Ö1, Ö15	2	7,40	Ö1, Ö4, Ö8, Ö11, Ö13, Ö15, Ö20, Ö21, Ö24, Ö26	10	37,03
Yaratıcılığı geliştirme	Ö16, Ö21	2	7,40	Ö1, Ö4, Ö7, Ö9, Ö11, Ö16, Ö17, Ö21, Ö23	9	33,33
Özgür hissetme	Ö2	1	3,70	Ö2, Ö7, Ö10, Ö15, Ö18, Ö21, Ö25	7	25,92

Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik görüşlerindeki değişim incelendiğinde, uygulama öncesi bu konuda görüş belirten sınıf öğretmeni sayısı az iken uygulama sonrası önemli oranda arttığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin uygulama öncesi dramanın değerler eğitiminde kullanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde uygulanabilecek etkili bir yöntem (f=6), yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama (f=5), aktif katılımı ve kalıcı öğrenmeyi sağlama (f=5), eğlendirici bir yöntem (f=4), doğaçlama ve canlandırma (f=4), soyutu somuta dönüştürme (f=3), oyun temelli bir yöntem (f=2), yaratıcılığı geliştirme (f=2), özgür hissetme (f=1) ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir. Uygulama sonrasında sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı dramanın kullanımına ilişkin görüşlerinde tüm kodlarda önemli bir artış olmuştur. Öğretmenler yaratıcı dramayı uygulanabilecek etkili bir yöntem (f=21), yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama (f=19), aktif katılımı ve kalıcı öğrenmeyi sağlama (f=17), eğlendirici bir yöntem (f=15), doğaçlama ve canlandırma (f=15), soyutu somuta dönüştürme (f=11), oyun temelli bir yöntem (f=10), yaratıcılığı geliştirme (f=9), özgür hissetme (f=7) olarak belirtmişlerdir. Yaratıcı drama yönteminin uygulanabilecek etkili bir yöntem olduğuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Öğrencinin ve öğretmenin daha aktif olduğu, yaparak yaşayarak kalıcı öğrenme sağladığı etkin bir yöntemdir.” (Ö4ÖG)

“Değerler soyut kavramlar olduğu için ilkökul düzeyindeki çocuğa anlatmak oldukça güçtür. Ama yaratıcı drama yöntemiyle artık zor olmadığını öğrenirken farklı derslerde bağlantı kurabileceğimizi bizlere yaratıcı drama öğretti. Bu yüzden artık derslerin kazanımlarını verirken ilk başvuracağım yöntem yaratıcı drama.” (Ö4SG)

“Maalesef ülkemizde, eğitimde yaratıcı drama halen yeterli düzeyde kullanılmıyor. Bunun acilen dikkate alınması gerekiyor. Ayrıca öğretmenlere de hizmet içi eğitim kurslarıyla bilgilendirilmeli bu konuda eğitimler verilmeli.” (Ö6ÖG)

“Öğretmenler bu konuda eğitilmelidir. Yaratıcı dramayı gerçekten bilen öğretmen mutlaka yaratıcı dramayı kullanacaktır.” (Ö6SG)

“Yaşamın içinden fakat daha özgür.” (Ö10ÖG)

“Öğrencilerin motivasyonunu arttıran, onlara özgürlükler sunan, okuldan daha çok keyif almalarını sağlayan, birbirleri ile iletişimi arttırarak kaynaştıran, onları sosyalleştiren, hayal güçlerini, yeteneklerini ortaya çıkaran bir yöntem olarak görüyorum.” (Ö10SG)

“Tüm derslerde tüm kazanım ve amaçlar doğrultusunda kullanılabilir sosyalleşmeyi paylaşım ve empatiyi geliştirecek bir yöntemdir.” (Ö22ÖG)

Yaratıcı dramanın bana göre en önemli özelliği: lider tarafından verilen; aynı olay ve olgunun, her grup veya her birey tarafından farklı ve yaratıcı sonuçlara ulaşmasıdır. Aynı etkinliği 5 farklı grup yapıyorsa 5 farklı hikâye, 5 farklı afiş, 5 farklı şarkı vb. sonunda tam bir yaratıcı süreç ve sonuç elde ediliyor. Günümüz eğitim sistemimizde en ihtiyaç duyduğumuz, öğrenciyi aktif hale geçiren, tam katılımı sağlayan, düşünmeye ve üretmeye teşvik eden bir yöntem.” (Ö22SG)

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerine sorulan son soru ise yaratıcı drama ile değerler eğitiminin geliştirilmesi için sınıf öğretmenlerinin sunacağı önerileri kapsamaktadır. Bu bağlamda “Yaratıcı drama ile değerler eğitiminin geliştirilmesi için neler önerirsiniz?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 5’de sunulmuştur:

Tablo 5. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama ile değerler eğitiminin geliştirilmesine yönelik önerileri

Öneriler	Ön Görüş	f	%	Son Görüş	f	%
Hizmet içi eğitim verilmesi	Ö2, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö18, Ö21, Ö22	8	29,62	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö26, Ö27	16	59,25
Uygulamalı kaynak kitap eksikliğinin giderilmesi	Ö4, Ö11, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö25, Ö27	8	29,62	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö14, Ö16, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27	14	51,85
Araç gereç eksikliklerinin giderilmesi	Ö1, Ö3, Ö5, Ö9, Ö15, Ö21, Ö23	7	25,92	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23, Ö25, Ö26	13	48,14
Sınıfın fiziki ortamının düzeltilmesi	Ö1, Ö9, Ö18, Ö20	4	14,81	Ö1, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö24	11	40,74
Sınıf mevcudunun azaltılması	Ö4, Ö8, Ö9, Ö20	4	14,81	Ö4, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20, Ö23, Ö26	10	37,03
Müfredatta ders olarak yer alması	Ö4, Ö19, Ö23	3	11,11	Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö11, Ö14, Ö19, Ö23	8	29,62
Planlama yapılması	Ö3, Ö7, Ö20, Ö22	4	14,81	Ö1, Ö3, Ö7, Ö20, Ö22, Ö23, Ö27	7	25,92

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinlikleri ile değerler eğitiminin geliştirilmesine yönelik önerileri incelendiğinde, uygulama öncesi hizmet içi eğitim verilmesi (f=8), uygulamalı kaynak kitap eksikliğinin giderilmesi (f=8), araç gereç eksikliklerinin giderilmesi (f=7), sınıfın fiziki ortamının düzeltilmesi (f=4), sınıf mevcudunun azaltılması (f=4), müfredatta ders olarak

yer alması (f=3), planlama yapılması (f=4) önerilerinin geliştirildiği görülmektedir. Uygulama sonrasında sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik önerilerinde önemli bir artış olmuştur. Öğretmenler hizmet içi eğitim verilmesi (f=16), uygulamalı kaynak kitap eksikliğinin giderilmesi (f=14), araç gereç eksikliklerinin giderilmesi (f=13), sınıfın fiziki ortamının düzeltilmesi (f=11), sınıf mevcudunun azaltılması (f=10), müfredatta ders olarak yer alması (f=8), planlama yapılması (f=7) şeklinde görüşlerini ortaya koymuşlardır. Sınıf öğretmenleri büyük oranda alana ilişkin hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bağlamda en sık tekrarlanan ifadeler soruya yönelik sınıf öğretmenlerinden bazılarının görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Yaratıcı drama hayata geniş bir açıdan bakmayı öğretir. Bu yüzden değerler eğitiminde kesinlikle kullanılması gerekir.” (Ö1ÖG)

“Ders planları çoğaltılmalı, kaynaklar oluşturulmalı ve uygulama örnekleri arttırılmalıdır. Eğitim verilen kitleler planlanmalıdır.” (Ö1SG)

“Öncelikle iyi bir planlama yapılmalı. Değerler iyi belirlenmelidir. Toplumda iyi birey olabilme hususunda değerler eğitimi disiplinler arası diğer derslerin içerisine katılmalıdır.” (Ö3ÖG)

“Eğitimde gerek öğretmenlere gerek öğrenciye gerekse velilere drama, değerler eğitim gibi kavramları öğretecek kısacası farkındalık yaratacak eğitimler verilmelidir. Çok önemli ve çok iyi dönütleri olan bir çalışma oldu. Bu çalışmalar yeni nesli donanımlı bir şekilde ilerletir.” (Ö3SG)

“Tüm öğretmenlerin hizmet içi eğitim ile drama eğitimi almaları sağlanmalıdır.” (Ö10ÖG)

“Yaratıcı dramanın tüm öğretmenlere öğretilerek ülke genelinde bütün öğretim kurumlarında sürekli olarak kullanılması sağlanmalıdır. Sınıftaki araç-gereç eksikliği de giderilmelidir” (Ö10SG)

“Okullardaki sınıf mevcutları azaltılarak sınıf ortamları daha sağlıklı hale getirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.” (Ö20ÖG)

“Okullardaki sınıf mevcutları azaltılarak öğretmenlere dramanın sınıf içerisinde kullanımına yönelik düzenli olarak hizmet içi eğitimler verilmesi gerekir.” (Ö20SG)

“Bu alanda verilen hizmet içi eğitimleri sıklaştırılmalı, eğitim kurumlarında drama çalışmalarının yapılabileceği odaların açılması ve bu odalarda kullanılmak üzere eğitim materyallerinin, dokümanların, kostümlerin hâlihazırda bulunması gereklidir. Ayrıca eğitimcilerin bu alana önem verip sık sık kullanmaları gerekir.” (Ö21ÖG)

“Yaratıcı drama aktiviteleri arttırılarak sınıflarda bolca kullanılmalıdır. Çünkü en etkili öğrenme çocukların sürece aktif katıldığı öğrenmedir.” (Ö21SG)

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğretmenlerin yaratıcı drama ile değerler eğitimi uygulamaları eğitimine yönelik beklentilerinin; yaratıcı dramayı yöntem olarak kullanmak ve yaratıcı dramayı sevdirmek, yeni bilgiler edinip kendini geliştirmek, bireylerin kendini ifade etmesine yardımcı olmak, meslektaşlarını bilgilendirmek olduğu görülmüştür. Uygulama sonrası sınıf öğretmenlerinin bu eğitime yönelik görüşleri değerlendirildiğinde beklentilerinin önemli bir oranda karşılandığı söylenebilir.

Öğretmenlerin değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, örnek olay, altı şapka, istasyon, yaratıcı drama, (doğaçlama, donuk imge, pandomim), beyin fırtınası, akvaryum, proje temelli öğrenme, düz anlatım, gösterip yaptırma yanıtlarını verdikleri görülmektedir. Yaratıcı drama yanıtını veren sınıf öğretmenlerinin sayısında son uygulamada önemli bir artış görülmüştür. Ayrıca uygulama öncesi değerler eğitiminde iki sınıf öğretmeni doğaçlama ve rol oynamanın kullanılabileceğini ifade ederken, uygulama sonrası yirmi sınıf öğretmenin bunu söylemesi önemli bir bulgudur. Çünkü doğaçlama ve rol oynama yaratıcı drama sürecinin yapılandırılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Eğer bir drama atölyesinde doğaçlama ve rol oynama yoksa orada drama çalışmasından söz edilemez. Bu yönüyle sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmının bu teknikleri ifade etmesi önem taşımaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimindeki uygulamalarda karşılaştığı zorluklar ile ilgili görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin bilgi eksikliği, süre yetersizliği, mekân eksikliği, değerlerin soyut olması, sınıfların kalabalık olması, katılım isteksizliği, konuların uygun olmaması, müfredatın yoğun olması gibi yanıtlar verdiği görülmüştür. Uygulama öncesinde sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmı birçok güçlükle karşılaştığını ifade ederken, uygulama sonrasında bu güçlüklerle ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değiştiği görülmüştür. Uygulama öncesinde değerler eğitiminde yaşanan zorluklar bakımından sınıf öğretmenlerinin çok az bir bölümü bilgi eksikliği ifadesini dile getirirken uygulama sonrasında grubun yarısından fazlası bunu belirtmiştir. Bu sonuç, drama ile yapılan bu uygulama sürecindeki etkinliklerle birlikte sınıf öğretmenlerinin bu duruma daha farklı baktıkları biçiminde yorumlanabilir. Bir diğer bulguda sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimindeki uygulamalarda karşılaşılan güçlükler ile ilgili görüşlerinin uygulama öncesinde özellikle süre yetersizliği, mekân eksikliği ve değerlerin soyut olması temalarında yoğunlaştığı, uygulama sonrasında ise bu ifadelerin sadece birkaç öğretmen tarafından ifade edildiği görülmüştür. Bu doğrultuda, sınıf öğretmenlerinin aldıkları eğitimden dolayı kendilerini drama ve değerler konusunda daha iyi hissetmeleri ve sorun olarak gördükleri konulara daha iyimser ve çözüm odaklı yaklaştıkları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama ile değerler eğitiminin geliştirmesine yönelik önerilerine bakıldığında, hizmet içi eğitim verilmesi, uygulamalı kaynak kitap eksikliğinin ve araç-gereç eksikliklerinin giderilmesi, sınıfın fiziki ortamının düzeltilmesi, sınıf mevcudunun azaltılması, müfredatta ders olarak yer almasına ilişkin yanıt sayısında son uygulamada artış olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin bu bulguya ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, bir haftalık yapılan uygulamalı etkinliklerin hizmet içi eğitim gereksinimini ortaya çıkarması ve sınıf öğretmenleri tarafından doğrudan ifade edilmesi önemli bir sonuçtur. Ortaya konulan diğer öneriler, yaratıcı drama alanının eğitim sisteminde genel olarak yaşadığı temel sorunlardır. Benzer bir sonuç Aykaç ve Köğçe (2014)'nin sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yönteminin daha iyi uygulanmasına yönelik yapmış oldukları önerilerde de ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmı hizmet içi eğitim kursları düzenlenmesi gerektiğini önerirken oran olarak önemli bir kısmı

ise sınıfların fiziki ortamlarının düzeltilmesi, sınıf mevcudunun azaltılması, araç gereç eksikliğinin giderilmesi ve drama ile ilgili kaynak kitap eksikliklerinin giderilmesi gerektiğini önermişlerdir.

Değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanımına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerindeki değişim incelendiğinde, uygulanabilecek etkili bir yöntem, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama, aktif katılımı ve kalıcı öğrenmeyi sağlama, eğlendirici bir yöntem, doğaçlama ve canlandırma, soyutu somuta dönüştürme, oyun temelli bir yöntem, yaratıcılığı geliştirme ve özgür hissetme olarak ifadelerini belirttikleri görülmüştür. Uygulama sonrasında sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaratıcı dramanın kullanımına ilişkin görüşlerinde önemli bir artış olmuştur. Yukarıda ifade edilen kodların tamamı dramanın genel kazanımları ve uygulama sonucunun bireylerde bıraktığı etki olarak değerlendirilebilir. Genel anlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen drama ile değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenlerin hem kişisel gelişimleri bakımından hem de değerlerin içselleştirilmesinde ve öğretilmesinde önemli katkısının olduğu görülmektedir.

Alan yazındaki bazı araştırmalar da bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Demirtaş (2009) tarafından yapılan araştırma, yaratıcı drama temelli hazırlanan değer eğitimi programının, çocuk yuvasında kalan korunmaya muhtaç çocukların değer eğitimindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. 9-10 yaş grubundaki 16 çocuk ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı drama temelli hazırlanan değer eğitimi programının etkili olduğu, öğrencilerin değerleri çok boyutlu olarak irdeleyebildikleri, değerlerle ilgili programın amaçlarına yönelik olumlu ifadeler kullandıkları görülmüştür. Erdem-Zengin (2014) tarafından yapılan araştırmada yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin duygu ve düşüncelere saygı ile hoşgörü değerlerini ve bu değerlerle ilgili davranışları öğrendikleri görülmüştür. Sözkese (2015) tarafından yapılan çalışmada, öykü temelli yaratıcı drama yönteminin 60-72 aylık çocukların değer eğitimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, öykü temelli yaratıcı drama yöntemiyle değerler eğitimi programının 60-72 aylık çocukların değer gelişiminde etkili olduğu görülmüştür. Güney Gedik (2010) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin en fazla “evrensellik”, en az “güç” değerine önem verdikleri görülmüştür. Alan yazında drama ile değerlerin uygulandığı çalışmalar kapsamında, Kaf (2000) hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı dramanın bir yöntem olarak etkililiğini araştırmıştır. Çiçen de (2019) değerler eğitimi temelli drama programının öğrencilerin demokratik değerleri kazanmalarına etkisini incelemiştir. Araştırmalarda dramanın değerler eğitiminde etkili bir yöntem olarak kullanılabilirliği vurgulanmıştır. Veugelers (2010) de değerler eğitiminde alternatif olarak kullanılabilir farklı yöntem ve tekniklere dikkat çekmiştir. Bu araştırma sonuçlarından da yola çıkarak değerler eğitiminde etkili olarak kullanılabilir yöntemlerden bir tanesinin de yaratıcı drama olduğu söylenebilir.

Öneriler

Yapılacak yeni çalışmalara yönelik olarak, drama ile değer eğitimine ilişkin deneysel çalışmaların yapılması, değerlerin günümüzde öğretim programlarında üzerinde önemle durulan konulardan biri olduğu düşünülerek farklı disiplinler içerisinde değerlerin drama yöntemiyle uygulanabilirliği süreçler tasarlanabilir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin de araştırma sürecinde belirttiği gibi hizmet içi eğitim kapsamında drama ile değerler eğitimi uygulamalarına yer verilebilir. Sınıf öğretmenlerine kılavuz niteliğinde drama ile değerler eğitimine yönelik uygulama ağırlıklı, drama yöntemi ile yapılandırılmış değerler eğitimi süreçlerinin tasarlandığı kitaplar hazırlanabilir.

Kaynaklar

- Akpınar, B., Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Nitel bir analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 105-113.
- Arslan, M. (2011). Öğretim hizmetinin niteliği ve öğretmen. M. Arslan (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri İçinde*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aykaç, M., Köğçe, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanma durumlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 907-938.
- Bayır, Ö. G., Köse, Ç. T., Deveci H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 317- 339.
- Bozdaş, Ş. (2013). Öğretmenlerin mesleklerine adanmışlık düzeyleri ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, Ö., Aykaç, M. (2017). Bilimsellik değerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması. N. Akpınar-Dellal ve M.V. Coşkun (Ed.), *Bilimde Etik ve Demokratik Eğitimi İçinde*, Düsseldorf: LAP Lambert Academic Publishing.
- Çelik Ö., Esmer B., Yılmaz E. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının değer öğretimine yönelik algıları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish*, 11(19), 229-244.
- Çiçen, M. E. (2019). *Değer eğitimi temelli drama programının 6. sınıf öğrencilerinin demokratik değerleri kazanmalarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Coşkun, Y. D. (2009). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* Thousand Oaks. CA: Sage.
- Dave, R.H. (1976). *Foundations of lifelong education*. UNESCO Institute for Education.
- Demir, K. (2016). The values individuals from various education level believe in. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 15(4), 1175-1184.
- Demirtaş, S. (2009). Çocuk yuvasında kalan korunmaya muhtaç çocukların değer eğitiminde yaratıcı dramının etkililiği. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eksi H., Katılmış A. (2016). *Uygulama örnekleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Erdal, K. (2009). Eğitim değerleri açısından çocuk kitapları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (17), 1-18.
- Erdem-Zengin, E. (2014). *Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkokul 4.sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güney-Gedik, E. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimlerinin ve öğrencilerine aktarmak istedikleri değerlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Güven, A.Z. (2014). *Değerler eğitimi ve Türkçe derslerinde kullanımı*. Konya: Palet Yayınları
- Halstead, J. M., Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Camb-ridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaf, Ö. (2000). *Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(6), 173-184.
- Maykut, P., Morehouse, R. (1994). *Beginning qualitative research: A philosophic and practical guid*. London: The Falmer Press.

- MEB (2006). *TEDP öğretmen eğitimi bileşeni öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2014). *Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi 2014-2018*. (<http://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf>, 24.01.2020 tarihinde erişildi).
- Miles, M.B & Huberman, A, M (2015). *Nitel veri analizi*. (Çev. Ed. Sadegül Akbaba Altun, Ali Ersoy). Ankara: Pegem Yayınevi.
- O’Neil, C., Lambert, A. (1991). *Drama structures a practical handbook for teachers*. Cheltenham: Heinemann Educational Books.
- Tokdemir, M, A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Turan, S., Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- San, İ. (2006). *Yaratıcı dramanın eğitsel boyutları*. Yaratıcı drama 1985-1998 yazılar (Genişletilmiş ikinci baskı). (Ed. Ömer Adıgüzel). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Senek, S. (2018). *Aytül Akal’ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Sözkesen, A. (2015). *60-72 aylık çocukların değer eğitiminde öykü temelli yaratıcı drama yönteminin etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Şahin Çakır, Ç. (2019). *Gelişimsel araştırma yöntemi*. H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu (Ed.), Eğitimde Araştırma Yöntemleri İçinde, Ankara: Pegem Akademi.
- The World Bank. (2003). *Lifelong learning in the global knowledge economy: Challenges for developing countries*. A World Bank Report, The World Bank, Washington, D.C.
- Tillman, D. (2000). *Living values activities for young adults living values an educational program*. Deerfield Beach, Florida: Health Communications, Inc.
- Veugelers, W. (2010). Different ways of teaching values. *Educational Review*, 52(1), 37-46.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Evaluation of Values Education Practices Performed with Drama Activities for Classroom Teachers*

Ayşegül Oğuz Namdar¹

Murtaza Aykaç²

Sinem Çol³

Introduction

The continuity of the self-improvement education of individuals carries a high importance both for the development of a society and individuals themselves. Therefore, accessible professional development has gained emphasis to reach elementary teachers across the country and raise qualified teachers. Professional development consists of activities that allow the development of educator's skills and provide increase their knowledge levels across different subject areas. Participation in professional development activities provides personal benefits to teachers as well as to their students. This new information and skills present better personal and pedagogical development opportunities. With the emergence of curriculum reform, continuing professional development should be provided to teachers on different methods and techniques to accomplish the vision of reform documents. One of these methods is creative drama. It can be said that creative drama highly contributes to socialization and the teaching of certain values. Through drama, individuals use techniques like improvisation and role play to actively participate in the process, express their thoughts and feelings more comfortably, reach certain information through observations and experimentations which eventually concludes in easier and more permanent learning of values. Evaluated through all these aspects, education activities for identity development aims to provide social and universal values. Subjects such as justice, responsibility, love, respect, tolerance, contribution, empathy, environment, health, self-confidence, courtesy, rightfulness, unity, and community can be inserted into values education. As a method, creative drama creates a platform where individuals learn values actively through direct exposure and turn them into inherent behaviors. Therefore, in this study, it is aimed to evaluate these practices though drama with classroom teachers.

Methodology

The developmental research method is used within the scope of the qualitative research approach in this study. Developmental research is conducted to inspect individuals' lifestyles at different times regarding subjects, conditions, fact, events, thoughts and feelings and changes in

* This research has been produced from the project number 117B239 called "Values Education Practices for Classroom Teachers with Creative Drama" supported within the scope of TÜBİTAK-4005 Science and Society Innovative Education Practices and implemented between 18-25 November 2017.

1 Associate Professor Dr., Recep Tayyip Erdoğan University, Education Faculty, Çayeli-Rize, Turkey. e-mail: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6853-8507>

2 PhD., Niğde Ömer Halisdemir University, Education Faculty, Niğde, Turkey. e-mail: murtazaaykac@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7204-0835>

3 Lecturer, School of Foreign Languages, Karadeniz Technical University, Trabzon, Turkey. e-mail: sinemcol@yahoo.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7899-087>

their behaviors. Thus, this was the preferred method of the study since it was aimed to evaluate the progress of drama-based value education with school teachers. The study group consisted of a total of 27 school teachers (14 male and 13 female) who work in the state schools from the seven different geographic areas of Turkey. The collected data came from the pre and post exercise interview forms with the school teachers. The evaluation of the data from the interview form answers was examined in order and evaluated through content analysis and coding method. The generated codes were gathered in mutual aspects and were aimed to create the outlines of the study themes. The codes under the found themes were explained with respect to one another, interpreted and concluded for the results of the study.

Discussion and Conclusion

The expectations the teachers had for the creative drama based value education were to use this method and ingratiate creative drama, learn new education use it for self-development, aid individuals in self-expression and to inform their colleagues. When the interview forms were evaluated after the applied activities, it was evident that the expectations were mostly fulfilled. When the opinions of the teachers about the methods and techniques used in values education were evaluated, they gave the answers of the followings: case study method, six thinking hats, station , creative drama (improvisation, still image, pantomime), brain storming, aquarium, project-based learning, direct instruction technique and school shows/performances. There was a significant increase in the number of participants who replied to the question with creative drama when asked again after the activity. Additionally, it is a significant fact that prior to the activity there were only 2 teachers who expressed that improvisation and role-play could be used for education and after the activity the numbers increased to 20. Especially since improvisation and role-play carry importance in the structure of creative drama. If there is a lack of improvisation and role-play in a drama workshop, it can never truly be accounted as drama. For these reasons, it is important that a significant number of the teachers expressed these techniques. Some of the methods that the teachers have expressed applicable for the value training such as case study technique, six hat thinking, station, creative drama (improvisation, still image, pantomime), brain storming, aquarium, project based learning, direct instruction technique and school shows/performances could eventually work if actively reapplied to the drama processes. Prior to the activity when asked about the problems they might face, more than half of the teachers gave examples such as time constraints, physical space constraints and the difficulties in the values being abstract. However this changed when the same question was asked after the activity where only a few of the teachers expressed these difficulties. It can be said that after the training, the teachers had more positive feelings towards dramas and values and has optimistic, solution-focused approaches to their problems. The opinions of the teachers regarding the creative drama methods and their usage presented a change such as it being an applicable and effective method, learning via living through and experiencing, allowing active participation and permanent learning, an enjoyable method of learning, improvisation, turning abstract into tangible, play based methods and a way to improve creativity and the feeling of freedom. There was a great increase in the number of teachers who viewed creative drama as an important tool for value educations. This could be due to the outcomes and the effect that the activity had on the individuals. The evaluation of the teachers' views indicated that there was a great contribution towards both the personal development and the teaching and internalization of these values through lifelong learning and drama based value education among teachers. It can be suggested from the results of this study that drama based value education among teachers can be made more common.